

Oponentský posudek na disertační práci JUDr. Romana Langa

„Odškodňovací nároky účastníků odboje v československém a českém právu sociálního zabezpečení“

Předložená práce o rozsahu 170 stran textu je systematicky rozdělena do úvodu, čtyř kapitol, z nichž všechny kromě první jsou dále vnitřně členěny, a závěru. Obsahuje též přílohy vztahující se k tématu.

Autor se nejprve zaměřuje na vysvětlení pojmu „odškodnění“, rozebírá ho z hlediska etymologického ve vztahu k hledisku právnímu. Ve druhé kapitole se zabývá historickými souvislostmi, které předcházely vydání jednotlivých odškodňovacích norem. V následující kapitole je zařazen chronologicky zpracovaný katalog příslušných právních předpisů z období od 1. republiky až do současnosti – u každého z nich je uvedena stručná charakteristika. Těžiště práce spočívá ve čtvrté, nejrozsáhlejší kapitole. Je rozdělena do tří subkapitol – v každé z nich věnuje autor pozornost jednomu historickému období spojenému později s nárokem na odškodnění a současně podává podrobný výklad o normách zakládajících nároky na odškodnění k nápravě křivd, ke kterým v tomto období došlo.

V obsáhlém závěru autor komplexně a podrobně hodnotí odškodňovací agendu jako celek, poukazuje na pozitiva i negativa právní úpravy v kontextu historického a politického vývoje. Oceňuje „snahu státu vyrovnat se se svou neblahou minulostí, napravit či zmírnit následky flagrantních prohřešků proti humanitě, spravedlnosti a rovnosti a zároveň ocenit činnost hrdinů, kteří proti tomuto bezpráví aktivně bojovali“. Za hlavní a zcela zásadní nedostatek všech odškodňovacích nároků – pokud je hodnotíme ve vzájemných souvislostech jako jediný celek – považuje autor jejich kvalitativní i kvantitativní diverzitu. Připomíná např. opakované a nikoli zcela zdařilé odškodňování účastníků II. odboje. Jednotlivé kategorie účastníků národního

boje za osvobození v tomto opakovaném odškodnění nebyly odškodněny naráz jako celek, ale s velkým časovým odstupem – čs. političtí vězni v roce 1995, příslušníci čs. zahraničních armád a spojeneckých armád v r. 2000, ostatní kategorie pak v létech 2001 a 2002. Autor správně poukazuje na skutečnost, že takto velký časový odstup – s ohledem na věkovou skladbu potencionálních oprávněných – je významným diskriminujícím elementem.

Autor se rovněž zabývá činností zájmových organizací zastupujících účastníky odboje, které stále vyhledávají další křivdy způsobené v minulosti a snaží se o jejich nápravu, nejlépe finanční formou. I když je jejich snaha pochopitelná, je třeba postupovat velmi obezřetně a dopřát zákonodárci především dostatek času k přípravě příslušné odškodňovací normy, aby nekoncepčně a nesprávně připravená norma nezakládala nové křivdy.

Disertant přináší řadu námětů de lege ferenda, jejichž naplnění by – jak uvádí – přispělo k tomu, aby odškodňovací legislativa nebyla nadále „nepřehlednutelnou směsicí rozličných myšlenek vtělených do nepříliš zdařilých právních norem“, což u veřejnosti vzbudí spíše kritiku než pocit zadostiučinění a vyrovnání se s minulostí. S tímto názorem nelze než souhlasit.

Systematické členění textu je vhodné, jednotlivé kapitoly na sebe logicky navazují a jsou vzájemně provázány, práce je přehledná. Autor vychází z rozsáhlého okruhu odborné literatury časopisecké i knižní, kterou uvádí v seznamu použité literatury. V textu s ní uvážlivě pracuje a odkazuje na ni. Práce má bohatý poznámkový aparát.

Zvolené téma je velice důležité a zajímavé, předmětná právní úprava se sice týká relativně úzkého okruhu osob, je však velmi důležitá z hlediska nejen politického, ale zejména lidského, jde o záležitosti mimořádně citlivé. Přesto mu není v odborné literatuře věnována přílišná pozornost, nebývá ani předmětem diplomových a rigorózních prací. O to více je třeba volbu tématu ocenit.

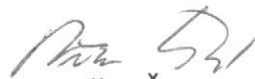
Z úrovně textu je zřejmé, že autor přistoupil k jeho zpracování s hlubokým zájmem, rozsáhlými znalostmi a velkou pečlivostí. Rozebírá je v širších souvislostech vyplývajících ze specifiky tématu – téma je interdisciplinární, autor prokázal i výborné znalosti historické. Náležitou pozornost věnuje odškodňování účastníků I., II. i III. odboje, důkladně rozebírá jednotlivé formy odškodnění a poukazuje na jejich vývoj úzce spojený s vývojem politickým.

Práci nelze vytknout závažnější nedostatky věcné ani formální, je velmi zdařilá.

Ačkoli je zvolená problematika velice důležitá, nebyla doposud zpracována v takovém rozsahu, jak to učinil disertant. V tomto směru jde o práci zcela ojedinělou. Oceňuji její vysokou úroveň a rozsáhlé znalosti autora – nejen vývoje právního, ale i společenského a politického. Zvolené téma bylo zpracováno komplexně a úspěšně. Disertant prokázal výbornou znalost zkoumaných otázek i schopnost samostatné vědecké práce.

Závěrem konstatuji, že předložená práce jednoznačně splňuje požadavky stanovené příslušnými předpisy pro disertační práce a proto ji **doporučuji k obhajobě.**

V Praze dne 18. srpna 2009

JUDr. Věra Štangová, CSc.
oponent